

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Pars Prima. De Ivrisdictione Et Foro Competenti. Pars Secunda. De Præeinentiis & Præcedentiis

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1691

Disc. VIII. De jurisdictione omnimoda quasi Episcopali competenti Prælato inferiori ex Indulto Apostolico concesso pro aliquo Statu, vel locorum Universitate, An comprehendat locum, qui de tempore ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74087](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74087)

tafixit pedes, non curando supradictarum aliarum responsonum robur examinare.

De testibus autem nuper vigore remissorialium datis, nulla fuit habita ratio, & merito, Tum quia eorum examen plures nullitatis defectus patiebatur, Tum etiam quia ultra contrarietates aliasque exceptiones in dicto, convicabantur de mendacio per scripturas & acta judicialia super exercitio jurisdictionis Abbatis.

Eoque minus ipsorum fidei deferendum erat, atque ea pro suspecta habenda, dum deponerent de visitationibus aliisque actibus jurisdictionalibus in scripturam redigi solitis. Si enim veri essent, potuisset Episcopus habens in manibus proprium Archivium, in quo libri visitationum, processus, & alia acta conservantur, id justificare per scripturas, non autem confugere ad solos testes, cum quibus hodie ob corruptos mores satis cautè procedendum est. Undè propterea, reflectendo etiam ad veritatem, justa beneque fundata mihi visa est præsens resolutio, nisi ex combinatione actuum subsistere posset difficultas superius excitata, ita ut data compatibilitate diversarum specierum jurisdictionis, aliquæ jurisdictionis species remanerent in Episcopo pacificæ & non interruptæ, quo casu stante centenaria, dictæ responsones alias solida parentur suas difficultates.

**H Y S P A L E N
JURISDICTIONIS
P R O
ABBATE OPPIDI DE OLIVARES,
C U M
ARCHIEPISCOPO ET CAPITULO.**

Casus discussus in signatura Sanctissimi, & pro Abbate resolutus.

De jurisdictione omnimoda quasi Episcopali competenti Prælati inferiori ex Indulto Apostolico concessio pro aliquo Statu vel locorum Universitate, An comprehendat locum, qui de tempore Indulti destinatus erat, ut dictæ Universitati uniretur, non tamen adhuc ad actum unionis deventum erat, Et aliqua de materia aperitionis oris adversus gratiam cum decreto irritanti & clausula sublata.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**Acti series.
- 2 **D**istinguuntur species aperitionis oris adversus decretum irritans & clausulam sublata.
- 3 **Q**uando concedatur aperitio cum reductione seu remotione gratiæ.
- 4 **I**n erectionibus Cathedralium vel Collegiarum utpotè de sui natura præjudicialibus necessaria non est derogatio regula de jure tertii, & quid operetur clausula sine præjudicio.
- 5 **Q**uale in proposito dicatur præjudicium considerabile.
- 6 **Q**uando concedatur oris aperitio pro simplici habilitatione.
- 7 **S**ola cogitatio generica salvat à vitio obreptionis.

8 **S**ub privilegiis concessis Regi Hispaniarum an & quando veniant reliqua eius dominia extra Hispaniam.

9 **D**ecretum irritans & clausula sublata non prohibent cognosci de non comprehensione.

10 **S**ignatura gratiæ non solet rescribere in iis que sine Principis extraordinaria potestate competunt.

11 **D**e regula unonum revocatoria.

12 **F**acultas Executoris non expirat in habentibus tractum successivum.

D I S C. VIII.

DE Anno 1623. Urbanus VIII. Parochialem Ecclesiam Oppidi de Olivares erexit in Collegiatam, cujus principalis Dignitas & caput, Abbas maior nuncupari deberet, eique prævia separatione territoriorum à quibusdam Diocesis, præsertim verò ab ista Hypaleni. Subjecti universum statum & Comitatum de Olivares & Baida, ac etiam locum nuncupatum *Sanlugar la mayor*, noviter emptum per modernum Comitem, ad cujus preces, instante Rege Catholico Philippo IV. hujusmodi Indultum concessum fuit, ita ut Abbas prædictus in hujusmodi Statu & Comitatu, tanquam verus Ordinarius omnimodam haberet quasi Episcopalem jurisdictionem, privativè ad Archiepiscopum Hypaleni. & quocumque alios Diocesanos, à quibus dicta dismembratio facta est.

De tempore autem, quo dictum Indultum concessum fuit, Comes prædictus tractaverat & concluderat emptionem loci prædicti de *Sanlugar*, sed ob Regium assensum expediendum, aliasque solemnitates in hujusmodi bonorum translationibus adimplendas, ad effectuationem deventum non erat, atque verè illius dominium & possessionem non habebat.

Ex hac autem circumstantia, Archiepiscopus & Capitulum, acquiescentes donec dictus Comes apud Regem in summa gratia, & auctoritate fuit, Eo defuncto prætere cæperunt indultum prædictum non suffragari quoad hunc locum, utpotè tunc dicto Statui non unitum, neque adhuc acquisitum, Sed quia obstabant, clausula sublata, & decretum irritans in eodem Indulto contenta, claudencia os Judici & parti, idcirco adita fuit Signatura Sanctissimi pro aperitione oris ac reductione gratiæ, petitionem fundantes in duplici fundamento, Primò nempe in gravi præjudicio ex dicta gratia resulante Ecclesiæ Hypaleni. ob dismembrationem hujusmodi locorum, præsertim supra dicti *De Sanlugar*. ex ejus situatione, aliisque circumstantiis valde considerabilis, Et secundò ex defectu intentionis Papæ seu obreptionis gratiæ, dum præsuppositum fuit locum prædictum spectare ad Statum & Comitatum de Olivares, quod de tempore concessæ gratiæ in facto non subsistebat, quia non nisi ad plures menses subsequentes, Comes hujusmodi loci Dominium, cumulando vulgares auctoritates super gratiæ nullitate ex causa subreptionis vel obreptionis, seu ejusdem reductione con cedenda ob alterius grave præjudicium.

Et his addebant quoque motivum regulæ revocatorie Innocentii X. ex eo intrantis, quod cum ad Comitatis successoris instantiam de Anno 1623. obtenta esset à Nuntio Apostolico sententia super executione & observantia litterarum Apostolicarum

non desuper expeditur, exinde resultabat, gratiam Pontificis predecessoris, utpotè effectum non sortitam, sub regula prædicta cadere.

Pro Abbate & Comite scribens, etiam cum sensu veritatis, dicebam injustam esse petitionem idèque rejiciendam commissionem, nihil rescribendo, prout de facto proposita causa sequutum fuit; Distinguendo siquidem speciem aperiitionis oris (ad quam scribentes, moderata petitione contenta in commissione alternativè se restringebant, saltem altetam faciliorem petendo.)

Ad duplicem effectum hujusmodi aperiitionis peti, & respectivè concedi solet, Primò nempe cum reductione gratiæ ita ut ejus substantia, & jus gratiati quæsitum tollatur, vel minuatur, Secundò verò, ut firma remanent gratia, ejusque substantia non alterata, petens admittatur solum ad opponendum de ejus nullitate resultante ex subreptione, vel defectu intentionis, ita ut sit simplex habilitatio judicis & partis, ad opponendum, & respectivè judicandum id, quod adversus gratiæ validitatem vel operationem de jure fieri possit, nisi decret. irritans & clausula sublata obstarent.

Ad primum effectum id concedi non solet nisi ex magna causa, & accedente exorbitanti latione, quam gratia tertio inferat *Gratian discip. 959. in princ. Rot. decis. 461. num. 6. C. seg. par. 1. rec. dec. 297. C. 485. par. 2. 10. 2. utrobique in princ. in Roma. seu Amerin. aperiitionis oris 27. Junii 1635. coram Cocco. dec. 358. par. 11. rec. præsertim ubi gratia est jã executioni demandata ut in specie d. dec. 483. m. 5. p. 4. 10. 2.*

Ad hunc autem effectum, non omne præjudicium in genere attenditur, quoniam gratiæ, supernovis erectionibus semper, & de sui natura sunt præjudiciales, cum praticari non possint sine dismembratione, quæ de necessitate importat præjudicium illius Ecclesiæ, à qua illa fiat, undè propterea receptum habemus, quod licet ex regula de jure tertii questio non tollat gratiæ tertio præjudiciales, ejusque jus tollentes non subsistantur, nisi cum speciali derogatione regulæ prædictæ, hoc tamen cessat in hujusmodi novarum erectionum gratiis, utpotè de sui natura, & per necessitate præjudicialibus. Ad eò ut, etiam si in ipsismet gratiis expressè adiciatur clausula sine alterius præjudicio, adhuc intelligitur de alio forsan particulari verisimiliter Papæ ignoto, non autem de isto generali de natura gratiæ resultante, quia clausula prædicta intelligitur in aliis præterquam in expressis, ut de utraque propositione *Seraphin. dec. 1445. num. 5. C. 6. Durart. C. Adde. dec. 193. C. 576. decis. 24. par. 5. recent. C. decis. 11. num. 25. par. 6. cum aliis plene cumulatis per Adde. ad dec. 2. n. 286. C. seg. par. 3. rec.*

Et sic de illo gravi præjudicio verisimiliter per Papam incogitato, & quod sibi notum cum retraxisset à gratiæ concessione, quia nempe per hujusmodi dismembrationem prior Ecclesiæ nimis depauperata remaneret, ita ut ejus Dignitas vilesceret; Si enim solum præjudicium generale sufficeret, prædicti inconvenientis non productivum, resultaret exinde ligatum esse potestatem Papæ faciendi novas erectiones Cathedralium, & successivè revocari debuiltentor erectiones præsertim erectio, quæ continetur in *extravaganti Salvator*, dum ex una Dicecesi Tolosana quinque Episcopatus erecti sunt, quod utique magnam ejus dismembrationem importavit, prout *Paulus IV.* ex sola Dicecesi *Meolinien* undecim alios Episcopatus erexit, cum similibus de quibus in *Burgen. erectionis Cathedralis hoc eod. libro sub tit. de præminentis d. 6.* Undè cum abque dubio magna Dicecesi, & ditissima Ecclesiæ *Hyspalen* hujusmodi dismembratio non ad eò grave præjudicium inferret, dum nil ferè de ejus prior dignitate & decore minuerat, idcirco incongrua erat hujusmodi gratiæ petitio.

Ad alterum verò effectum simplicis aperiitionis oris pro sola judicis, & partis habilitate ut supra, Signatura gustare solet de meritis, an scilicet objecta nullitas ex capite subreptionis vel defectus intentionis, habeat necne aliquod probabile fundamentum, in cujus casu concedi solet, secus è contra, Atque ad hunc effectum Papa in hoc Tribunali adhibet duodecim Prælatos peritos, de quorum voto consultivo, quando sibi placet ferendo, rescribere solet, cum adversus gratias, præsertim exequutas non debeat Princeps libris calumniosis, & injustis aditum aperire, ut per *Marchesani. de commiss. aperiitionis oris par. 2. §. 1. num. 65. fol. 47. C. in d. decis. 485. par. 4. rec. tom. 2. C. 358. par. 11.*

Nullum vero dicebam adesse probabile fundamentum, ex quo hujusmodi gratia de jure impugari posset, Illud siquidem minus verè narrativa super acquisitione Oppidi *Sanlugar*, ejusque unionis & pertinentiæ ad Statum, & Comitatum de Olivares, nimis leve videbatur (quale ut supra per Signaturam reputatum fuit) quia licet de tempore gratiæ ob adhuc non completas solemnitates in hujusmodi feudorum, seu bonorum jurisdictionalium alienatione servandas, Comes legaliter dominium dicti loci nactus non

Card. de Luca de juris. C. Foro Compet.

esset, nihilominus quoad conventionem partium, jam illum acquisierat, dum perfectus erat contractus emptiois, & sic verificabatur gratiæ præsuppositum, quod hujusmodi locus nuper per Comitem esset quæsitus; Rigorosa verò intelligentia, quod hæc acquisitio adhuc perfecta & legitima dici non posset, nullatenus obstabat, Tum quia ad effectum subtinendi gratiam sufficit ejus narrativam verificari de facto, ex deductis per *Adde. ad Burart. decis. 778.* & est frequens beneficalitarum propositio, de qua pluries in sua materia *sub tit. de benef.* Tum etiam quia ejus falsitas debet esse talis, quod verisimiliter Papam à gratia retraxisset, ita ut intentionis defectus probabiliter adesse dicatur, cum aliis pro gratia subtinenda, genericis, seu verisimilibus cogitatio sufficiat *Burart. decis. 853. n. 6. dec. 118. n. 17. post Vivian. de jure patr. cum aliis in Valentina Parochialis 28. Junii 1647. coram Ceyro 107. par. 10. rec. & est propositio in beneficalibus frequens.*

Ad effectum enim ut locus dicatur unitus, & de pertinentiis alicujus Status, Provinciæ, vel respectivè prædii, attenditur voluntas seu destinatio ipsius acquirentis, qui est utriusque Dominus ad *tex. in l. si, cui ades ff. de leg. 3. cum concordant. de quibus Galeo. contr. 22. lib. 1. Rot. in Bononien. liquidationis pretii 4. Julii 1664. coram Emerico de qua causa habetur in Bonon. legat. pro Zambeccaria sub tit. de legatis, C. in Romana prælationis pro confraternitate SS. Trinitatis sub tit. de servit. ad mas. retracti.* Undè propterea habemus, quod concurrente verisimili intentione, sub nomine Regis *Hyspaniarum*, continentur etiam in privilegiis, Regnum Neapolis, & alia dominia extrà *Hyspaniam*, ut habetur apud *Mantic. dec. 59.* licet hoc fas habeat difficultates; ex iis quæ habentur in *Barchion. Canonie. coram Verosio dec. 316. par. 9. rec. C. in ead. coram Rois inor suas dec. 279. 281. C. 286. & de quo in Pampil. decim. de Tassalla hoc lib. sub tit. de præminentis d. 29.* Quam tamen inspectionem in præfenti assumere, & examinare opus non fuit, licet pro altera parte scribentes super hujusmodi materiis, nimium divagarentur; Tunc enim dicebam de hoc puncto inspiciendum esse, quando indultum loqueretur de Comite de Olivares ejusque Statu, an se. sub ejus nomine venisset istud Oppidum de tempore gratiæ adhuc saltem validè & perfectè non acquisitum, neque incorporatum, quo etiam casu, deducè incongruum dicebam petitionem aperiitionis oris, cum esset articulus comprehensionis, de quo Judex sine hac habilitate cognoscere non prohibetur.

Siquidem decretum irritans, & clausula sublata claudunt, & ligant cuiusque Judicis os & manus in iis quæ gratiam tollunt vel minuunt, non autem super iis quæ præceduntur non comprehensa, quia impugnare non dicitur, qui non comprehensionem allegat *dec. 266 in fin. par. 7. recent.*

Et ex qua ratione Ego & ceteri pro hac parte scribentes respondebamus ad objecta quæ sulo calamo, cum inani forsan labore, deducebantur super pertinentia decimarum in hujusmodi locis dismembratis, quasi quod Papa de eis expressè non disponente, remaneret in priori eorum statu; In hoc enim dicebam, quod actores uterentur jure suo coram judicibus competentibus, absque necessitate expectandi rescriptum Signaturæ gratiæ, quæ rescribere non solet in iis, quæ sine gratia exerceri possunt per petentem de justitia, in quibus rescribendi stylus est, quod *utatur jure suo.*

Ad objectum demum regulæ revocatoriæ, facillis erat responsio, eam sc. procedere in gratiis, quæ de tempore emanantis regulæ effectum sortitæ, nõ essent, & ad quam regulam evitandam sufficit esse Quatio in parte *Burart. dec. 870. n. 4. Gregor. C. Adde. dec. 357. dec. 209. par. 6. recent. & in aliis in sua materia sub tit. de benef.* in proposito regulæ revocatoriæ unionum. Undè cum in facto doceretur de gratiæ effectu usque ab eius initio cum successiva observantia per an. 30. & ultra, prorsus vana remanebat objectio male deducta ex sententia executoriali obtenta à Nuntio de an. 1633. cum illa nõ percuteret novam executionem, sed successivam & continuativam pro repellendis, judiciali auctoritate, illis molestis, quæ advertus gratiam jam de facto prius exequuntam inferebantur, Undè licet facultas executoris expiraret per an. facta semel executione ipse ius iudicium cesset, Receptum tamen habemus eam durare in concernentibus observantia

exequutionis jam factæ, & sic exequutionem eontinuativam, ne illa semel facta, impedito ejus effectu, inanis remaneret ex deductis *decis. 21. & 265. par. 7. recent. ubi de materia.*

ANGLONEN. JVRISDICTIONIS

PRO
EPISCOPO,

CUM
ABBATE SEU COMMENDATARIO
MONASTERII S. ELLE
DE CARBONE.

Casus decisus per Sac. Congregationem Concilii pro Episcopo.

De eadem materia territorii separati, ac jurisdictionis Prælati inferioris in locum, & populum alicujus loci; Et quid in hoc operentur dominium & jurisdicção temporalis ejusdem loci penes ipsum Prælatum inferiorem.

SUMMARIUM.

- 1 *Acti series.*
- 2 *De jurisdicção laicali, quam habent in Regno Neapolitano aliqui Prælati Ecclesiastici, quid importet.*
- 3 *Decisio Sac. Congregationis.*
- 4 *De probatione situationis loci in Diocesi.*
- 5 *De probatione territorii separati.*
- 6 *De restrictione ad vultum exhibitum tanquam meliorem.*
- 7 *De actibus possessorii Episcopi exclusivis immemorabilis prætense à Prælato inferiori.*
- 8 *Quid in hac materia operetur possessio jurisdictionis temporalis in loco, examinatur.*

DISC. IX.

INtra limites Diocesis Anglonen. extat Oppidum nuncupatum *De Carbone*, ibique Monasterium sub invocatione S. Elie Ordinis S. Basilii, cujus Abbas, ex antiquis Regum concessionibus, est ejusdem Oppidi utilis dominus, cum jurisdictione laicali in causis civilibus, & forsitan mixtis, non autem criminalibus, quarum jurisdicção per Regem alicui sæculari in feudum concedi solet ut ferè universalis est consuetudo in eo Regno quoad oppida & loca, quæ per Ecclesias possidentur, ut sunt Ecclesiæ Constan. Policastren. Tricaricenses pluresque alia, & de quo jurisdictionis concursu, seu competentia inter Prælatum Ecclesiasticum, & Feudatarium sæcularem plura præsertim habentur apud *Ronitum* super *pragmaticis in pragm. 1. de jurisdicção invicem non inurban. ubi registrantur aliqua Decreta super natura causarum, quando dicantur criminales, civiles, vel mixta respectivè.*

Occasione autem istius domini, & jurisdictionis, juxta satis frequentem & penè universalem om-

nium hujusmodi Prælatorum hanc jurisdictionem temporalem in loco habentium, nec non ratione privilegiorum à Sede Apostolica huic Monasterio concessorum super ejus exemptione ab Ordinarii jurisdictione, cœpit etiam d. Abbas exercere spirituales, & quasi Episcopalem omnimodam privativè ad Episcopum, qui fortè ante publicationem *S. Concl. Trid.* nullatenus in hoc loco se ingerebat, Post dictam verò publicationem exercere cœpit jurisdictionem ab eodem *S. Conc. Ordinariis* locorù delegatam in locis exemptis in casibus ibi expressis, satis autem dictum exercitium interruptum fuit, vel ex Episcoporum pro tempore negligentia, vel probabilius ex motivo reverentiæ habitæ aliquibus pro tempore ejusdem Monasterii Commendatariis; Cumque ad istam Ecclesiam Anglonen. promotus fuisset Franciscus Antonius de Luca Archidiaconus Melphicten. iste, ut suo muneri satisfacere, curavit suam Ecclesiam de dicta jurisdictione penè in defuetudinem abita reintegrare, unde propterea habitato recurso ad *S. Congreg. Concilii*.

Assumpta de super disputatione, cum ex parte dicti Abbatis, seu Commendatarii prætenderetur omnimoda jurisdicção quasi Episcopalis cum territorio separato & qualitate nullius, potissimum constituebatur fundamentum in privilegiis Apostolicis hujus Monasterii amplam exemptionem continentibus, registratis in quodam liberulo impresso, qui occasione consimilis controversiæ compositus fuit per eruditissimum ac magnum linguæ latinæ professorem Paulum Amilium SS. Archiepiscopum prius Cusentinum, deinde Urbanen. qui idem Monasterium ex resignatione forsitan insignis Cardinalis Sanctorii patris, *Sanctæ Severinæ*, nuncupati, obtinebat, Et ulterius scribentes pro dicto Commendatario, magnam vim constituerent in dominio & jurisdictione temporali ejusdem loci, quasi quod ex dispositione ejusdem *S. Concl. Trid. Sess. 25. de regular. cap. 11.* ob istam circumstantiam cesser dicta delegata jurisdicção aliàs locorum Ordinariis in locis & personis exemptis attributa, & constituerat istos Prælatos ita qualificados in aliquo statu diverso, eodem modo, quo diversificat illos, qui essent capita Religionum in locis suæ Residentiæ.

His non obstantibus, cum justitiæ fundamento, post binam disputationem de anno 1660. prodit consuetum rescriptum, quod scilicet dum nullum exhibebatur privilegium Apostolicum concessivum territorii separati, *Episcopus manutenendus esset in quasi possessione exercendi jurisdictionem à S. Concl. Trid. & Apostolicis Constitutionibus delegatam in locis exemptis, donec per privilegium vel per immemorabilem per tres conformes canonizatam doceretur de territorio separato*, in cujus rescripti executionem Episcopus vilitavit, dictamque jurisdictionem pluries exercuit, donec præfuit dictæ Ecclesiæ, à qua deinde ad Nazarenam translatus fuit.

Tres igitur fuerunt hujus disputationis puncti, Primò super situatione hujus loci intra Diocesium, cum hæc sit fundamentum intentionis Episcopi agentis contra inferiorem Prælatum pro dictæ jurisdictionis exercitio. Secundo super prætense territorio separato. Et tertio quid in proposito operaretur dominium temporale loci controversi.

Primus videbatur planus, Tum ex situatione loci undiq. circumdati ab hac Diocesi, absque eo quod alter Episcopus esset, seu aliàs fuisset in causa. Tum etiam quia in eisdem privilegiis exemptivis in supra dicto liberulo impressis, Monasterium enunciatum situm in hac Diocesi, uadè propterea versabatur